

Hus28 As

Dato: 17.11.2022

Longhammarvegen 15

Dokumentnummer: 22/8821-7

5536 HAUGESUND

Deres referanse:

Saksbehandler: Ingvill Granodd

Tillatelse til tiltak - Bygge vann- og avløpsledninger - gnr. 149 bnr. 111 - Spannavegen

Adresse Spannavegen	Gårdsnr. 149	Bruksnr. 111	Festenr.	Seksjonsnr.
Ansvarlig søker Hus28 As Longhammarvegen 15 5536 HAUGESUND	Tiltakshaver Hus28 Prosjekt As Longhammarvegen 15 5536 HAUGESUND			
Type tiltak/bygning Teknisk installasjon/ VA-ledninger i grunn				

Vedtak

Søknaden er godkjent. Vedtaket er fattet med hjemmel i plan- og bygningsloven (pbl.) § 21-4.

Dispensasjon fra plan- og bygningsloven § 29-4 er gitt med hjemmel i pbl. § 19-2. Det knyttes vilkår til dispensasjon.

Det knyttes også vilkår til plasseringen

Følgende tiltak er godkjent:

- Private vann- og avløpsledninger i atkomstveg.

Vilkår

- Før arbeidene starter skal naboenes hus og hagemurer besiktiges. Det skal utarbeides skriftlig rapport.
- Det skal monteres rystelsesmålere på nabohusene i hele anleggsperioden.
- Åpen grøft skal sikres med byggegjerde.
- Nabohusene skal sikres gangveg i hele byggeperioden.
- Midlertidig parkering for naboene må anlegges utenfor offentlig veg. Det tillates ikke parkering langs Spannavegen.
- Vilkår i gravetillatelse fra Rogaland fylkeskommune skal følges.
- Dersom det kreves sprenging, skal det sendes inn ansvarserklæringer for sprengningsarbeider i korrekt tiltaksklasse.

Før det kan gis ferdigattest for anlegget skal følgende vilkår være oppfylt:

- Veg skal være asfaltert

Søknad og saksopplysninger

Adresse Spannavegen	Gårdsnr. 149	Bruksnr. 111
Vanntilknytning	Kommunalt vannverk	
Kloakktilknytning	Kommunalt avløpsanlegg	

Tegningsdokumentasjon

Tillatelsen er basert på tegningsdokumentasjon med journaldato 19. oktober 2022.

Rørleggermelding

Kommunen har godkjent rørleggermelding.

Kart og koordinatliste for ferdig plassering av stikkledninger/avløpsanlegg skal legges ved søknad om midlertidig brukstillatelse eller ferdigattest, jf. pbl. § 21-10.

Plangrunnlag

- Plantype: kommuneplan
- Planformål: Bolig

Lokalisering

- Minste avstand fra senter spillvannsledning til nabogrense i sør skal være 2,1 meter.
- Det foreligger avstandserklæringer fra 149/102. Avstandserklæringer bør tinglyses.

Dette tiltaket krever utstikking av plassering.

- Tiltaket skal plasseres i samsvar med godkjent situasjonskart.
- Utstikking av plassering skal utføres av foretak med ansvarsrett for dette.
- Dersom annet firma enn kommunen sin oppmålingsavdeling blir brukt, skal koordinatene sendes til kommunen for oppdatering av det digitale kartet.
- Arbeidet må ikke igangsettes før endelig plassering er kontrollert av kommunen.

Nabovarsling

Det er gjennomført nabovarsling i samsvar med reglene i pbl § 21-3. Det er registrert følgende merknader i saken:

Eier av 149/102 har følgende merknad:

«HUS28 AS planlegger oppføring av enebolig på 149/111 nord øst for Spannavegen 425. Langs hele det aktuelle området har vi håndmurt skifer-stein mur som grenseskille som er dokumenter med bilder og video.

Viser også til risiko analyse utført av vår nabo i Spannavegen 429 (bestående av Gnr 149, Bnr 101.125 og 144)

Vi ber om plan for vår parkering og tilkomst i perioden, prosjektets gjennomføringstid, samt HUS28s risikovurdering og erklæring om ansvar utbedring / erstatning.

Med bakgrunn i vår bekymring for skader vil vi be om bankgaranti for at de planlagte arbeider, eventuelle skader på vår eiendom, følgeskader og utfordringer gjennomføres innen rimelig tid og forventet tidsplan.

Under enhver omstendighet anses det som en selvfølgelighet at vi ikke påføres noen som helst form for kostnader eller mer arbeid i forbindelse med prosjektet.»

Eier av 149/101 har følgende merknad:

«Spannavegen 429 (bestående av Gnr 149, bnr 101, 125 og 144)Eiere er Solmøy og Fredrik Vangnes. Huset er fra sent 60-tall, ført opp i pusset teglsteinsmur, med flere utvidelser. Huset står delvis på fjellmasse, og delvis på fyllmasse bestående av stein i alle størrelser og jord. Tomta går fra ca 68 til ca 70 høydemeter. Den laveste delen av huset inneholder innredet kjeller, og er på nivå med laveste del av tomte. HUS28 AS planlegger oppføring av enebolig på 149/111, nord/øst for Spv 429.

Som en ser av historikken under, så har belastningen vært uvanlig for oss huseiere disse årene. Vår velbegrunnede bekymring er at det vil bli flere unødige og urimelige belastninger. Risikomatrisen tar for seg de konkrete vurderingene som bekymrer oss, og vi anser at ulempene er større, både punktvis og samlet, enn HUS28s fordeler med dispensasjon. Med bakgrunn i risikovurdering og bekymring for skade vil vi be om bankgaranti for at planlagte arbeid, skade på vår eiendom, følgeskader og uforutsette utfordringer gjennomføres og utbedres, innen rimelig og forventet tidsplan. Vi ber også om planer for vår tilkomst og parkering, og prosjektets gjennomføringstid, samt HUS28s risikovurdering og erklæring om ansvar og utbedring/erstatning.

Under enhver omstendighet anses det som en selvfølgelighet at vi ikke påføres noen som helst form for kostnader eller mer arbeid i forbindelse med prosjektet.» Merknaden er vedlagt i sin helhet.

Ansvarlig søker har følgende kommentar til merknadene:

«Gnr 149 Bnr 102 (Johan Hjelmaas)

Det kom ingen merknader til nabovarselet om bygging av VA-anlegget. Eierne har underskrevet på avstandserklæring.

Merknad kom når vi nabovarslet søknad om dispensasjon for avstandskravet. Naboens kommentarer (hovedpunkter i kursiv – overskrift):

Skader på naboeiendommen Tiltakshaver har ikke til hensikt å skade naboens eiendom. Eventuelle skader behandles etter privatrettslig lovverk. Plan- og bygningsloven åpner ikke for at kommunen kan kreve at tiltakshaver stiller bankgaranti for skade på naboeiendommer.

Parkering og tilkomst i anleggsperioden Privat felles veg må nødvendigvis være stengt i anleggsperioden. Naboene må parkerer langs Spannavegen i den korte tida (antatt en uke) anleggsarbeidet pågår.

Gnr 149 Bnr 101 (Fredrik Meyer Vangsnes)

Det kom ingen merknader til nabovarselet om bygging av VA-anlegget. Merknad kom når vi nabovarslet søknad om dispensasjon for avstandskravet. Naboens kommentarer (hovedpunkter i kursiv – overskrift):

Større ulemper for naboen enn fordelene for tiltakshaver Tiltakshaver får ikke bygge på 149/111 uten vann- og avløpsanlegg. Det er ingen andre gjennomførbare traseer for anlegget. Ulemper i anleggstida for naboen kan umulig være større enn fordelene med å gjøre en eiendom bebyggbar. Personlige forhold som psykisk helse kan ikke vektlegges i kommunens avgjørelse på om dispensasjon skal innvilges.

Skader på naboeiendommen Tiltakshaver har ikke til hensikt å skade naboens eiendom. Eventuelle skader behandles etter privatrettslig lovverk. Plan- og bygningsloven åpner ikke for at kommunen kan kreve at tiltakshaver stiller bankgaranti for skade på naboeiendommer.

Overvann Overvannet fra 149/111 skal føres til overvannsledning og skal dermed ikke skade naboens eiendom. Naboens eiendom ligger lavt i terrenget og er ikke tilknyttet overvannsledning. Naboen er tilknyttet felles spillvannsledning som er i dårlig forfatning.

Det vil være en fordel for naboen å knytte seg til nye fellesledninger som ligger nær kommunale ledninger. De får da ledet overvann inn på kommunale ledninger og minsker faren for oversvømmelse. Videre slipper dyrt vedlikehold av spillvannsledningen som er i dårlig forfatning.

Tiltakshaver har tilbudt naboene tilkopling for en «symbolsk» sum, kr 25.000,-. Summen er bare en liten brøkdel av kostnaden med å krysse fylkesvegen. Naboen får da stikk inn på sin eiendom. Men de må bygge fordrøyningsmagasin for overvann dersom kommunen krever det. Naboene synes det er svært urimelig at de skal betale noe som helst for å få en stor forbedring for egen eiendom.»

Ansvarlig søker har på bakgrunn av spørsmål fra kommunen kommet med nærmere redegjørelse for de forhold som naboene påpeker. De skriver følgende:

«GRUNNFORHOLDENE

Grøfta skal være 0,9 m djup. Vi antar at det er minimum 0,4 m forsterkningslag/grus/asfalt under vegen som grøfta skal graves i. Videre regner vi med at det er partier med fjell (max. 0,5 m djupt).

PLAN FOR SIKKERHET VED SPRENGING/PIGGING

Før arbeidet starter vil uavhengig takstmann gjennomføre besiktigelse av naboenes hus og murer. Vi regner med at pigging med 8 tonns gravemaskin er tilstrekkelig for å fjerne eventuelt fjell. Rystelsene fra en så liten maskin er minimale.

Dersom sprenging allikevel må utføres vil det bli utført rystelsesmålinger. Sprengingen vil bli utført på en skånsom måte.

TILTAK FOR Å SIKRE MURER OG BOLIGER I GRAVEPERIODEN

Gravingen vil utføres med liten gravemaskin (8 tonner). Den tar liten plass og er skånsom med omgivelsene. Arbeidsfolkene vil kontinuerlig følge med for å sjekke eventuelle skader på murene som er lett synlige.

SIKRING AV NABOENES ATKOMST

Det vil bli satt opp byggegjerder langs åpen grøftetrase. Arbeidet vil bli utført med korte etapper med oppgraving, legging og gjenfylling. Det vil bli gangatkomst til husene under hele anleggsperioden på ene siden av vegen mellom byggegjerdet og vegkanten.»

Kommunens vurdering:

Parkering og tilkomst

Det stilles vilkår i tillatelsen om at gangatkomst til naboene skal sikres gjennom byggeperioden. Det stilles også vilkår om at det må anordnes midlertidige parkeringsplasser utenfor Spannavegen. Det kan ikke tillates parkering langs veg, slik søker har anvist.

Byggetid

Søker har antydnet en ukes tid. Selv om arbeidet vil ta lenger tid, så er det fremdeles et tiltak som er begrenset til noen uker. Under forutsetning av at det ikke gjøres skade på naboenes eiendommer, vil dette være et tiltak som har mest konsekvenser for naboene i byggeperioden, og etter dette vil ulempene være over. En forutsetter at tiltakshaver planlegger logistikken i byggeperioden godt og informerer naboene om planene. På denne måten mener kommunen at ulempene for naboene vil bli kortvarige og av et begrenset omfang.

Risikovurdering

Grunnforholdene er vurdert og det er laget en plan for overvåking og sikring av naboeiendommene.

Kommunen stiller samme krav til begge naboeiendommene, også for den som har avgitt avstandserklæring. Avstandserklæringen betyr bare at de ikke behøver dispensasjon fra plan- og bygningsloven § 29-4, men krav til sikring må uansett ivaretas. Det er uansett kommunen som godkjenner plassering av tiltak, og kommunen har dermed anledning til å knytte vilkår til dette.

Ansvar for utbedring og erstatning/bankgaranti

Tiltaket er belagt med ansvar i tiltaksklasse 1, som er tilstrekkelig for pigging. Det stilles vilkår om at sprenging skal utføres av foretak med kompetanse i den nødvendige tiltaksklassen. Tiltakshaver er uansett ansvarlig for at arbeidene som utføres er i henhold til regelverket. Tiltakshaver har i utgangspunktet fullt ansvar for oppfyllelse av alle relevante krav for sitt prosjekt. Tiltakshaver skal skaffe seg kunnskap om naturfarene før søknaden fremmes for kommunen. De kvalifikasjonskrav som stilles til ansvarlig foretak skal sikre at foretakene har kvalifikasjoner og rutiner for selv å gjøre seg kjent med det plangrunnlaget som gjelder for den aktuelle eiendommen og ta hensyn til aktsomhetskart og alle relevante forhold, herunder krav til sikkerhet mot naturpåkjenninger etter plan- og bygningsloven (pbl.) §§ 28-1 og 28-2 og byggteknisk forskrift (TEK17).

Overvann

Overvann skal ledes inn på kommunalt nett.

Sikkerhet for at arbeidet ferdigstilles

Kommunen mener sannsynligheten for at grøften blir stående åpen og uferdig er liten, da tiltakshaver selv er like avhengig av vegen som naboene. Det stilles imidlertid vilkår om asfaltering av vegen før VA-anlegget kan tas i bruk. Dette vil sikre at vegstandarden ikke reduseres i forhold til dagens situasjon.

Skade på eksisterende VA-ledninger

Det vises til kommentar over om ansvar. Naboenes ledningsnett skal også ivaretas.

Gravetillatelse

Rogaland fylkeskommune har gitt gravetillatelse for kryssing av Spannavegen med ledningstrasé. Det er knyttet vilkår til tillatelsen. Se vedlegg.

Dispensasjon

- Tiltaket er i strid med plan- og bygningslovens bestemmelser om avstand til nabogrense i § 29-4.
- Søkerens begrunnelse:

«Vi søker om dispensasjon fra plan- og bygningsloven (PBL) § 29-4, 2. ledd for legging av vann- og avløpsledninger til 149/111:

«Hvis ikke annet er bestemt i plan etter kapittel 11 eller 12, skal byggverk ha en avstand fra nabogrense som angitt i forskrift eller som minst svarer til byggverkets halve høyde og ikke under 4 meter.»

Ledningene skal legges midt i privat felles veg som er 4,2 m brei forbi nabohusene. Avstanden fra senter ledninger til nabogrense blir dermed 2,1 m. Avstanden fra topp ledningsgrøft (åpen grønft) blir 1,3 m. Vi viser til vedlagte tegninger.

Begrunnelse

Hensynene bak avstandskravet i PBL § 29-4 er relatert til å sikre lys og luft mellom eiendommer og brannsikkerhet.

I rundskriv H-8/15 fra kommunaldepartement står følgende i punkt 2.7 tredje avsnitt:

«Samtidig som det også er klart at noen tiltak har liten eller ubetydelig innvirkning på naboeiendommer. Kommunen kan i slike tilfeller godkjenne tiltaket plassert nærmere enn 4 meter fordi hensynet bak kravet om avstand fra nabogrense neppe er til stede for disse typene av tiltak, deriblant hensynet til brannsikkerhet, lys, luft osv.»

Ledningene skal legges i grunn grønft der ledningene isoleres (frostsikring). Fordelen med grunn grønft er at bredden på topp grønft (åpen grønft) blir maksimalt 1,5 m. Avstanden fra topp grønft til nabogrense blir 1,3 m. Det vil derfor ikke være noen fare for eksisterende bebyggelse ved opparbeidelsen av grønfta og ved senere vedlikehold.

Ledningsanlegget vil ikke ha noen innvirkning på lys, luft og brannsikkerhet. Dermed blir ikke hensynet bak bestemmelsen tilsidesatt.

Fordelen med å gi dispensasjon er at 149/111 får tilknytning til vann- og avløpsledninger. Traseen i felles privat veg er eneste realistiske alternativ for tilknytningen. Det er så viktig at 149/111 får denne tilknytningen at ulempene med redusert tilkomst for 149/101 og 149/102 i anleggsperioden ikke kan gis avgjørende vekt.»

Vurdering av dispensasjonssøknad

Etter pbl. § 19-2 (2) skal ikke dispensasjon gis:

- Dersom hensynene bak bestemmelsen det dispenseres fra, hensynene i lovens formålsbestemmelse eller nasjonale og regionale interesser blir vesentlig tilsidesatt.
- Fordelene ved å gi dispensasjon må være klart større enn ulempene etter en samlet vurdering.

Begge disse vilkårene må være oppfylt for at kommunen kan gi dispensasjon.

Vurdering av vilkåret i første kulepunkt:

Hensynet bak bestemmelsen er å oppnå en arealdisponering, som på en god måte ivaretar både utbyggers interesser og ønsker, offentlige interesser samt hensyn til naboer slik at de beholder/kan få tilsvarende kvaliteter.

I dette tilfellet er tiltakshaver avhengig av å få legge VA-ledninger i atkomstvegen inn til eiendommen. Det foreligger tinglyst rett til å legge ledningene i veggen. Avstand til nabogrensen fra senter spillvannsledning vil være 2,1 m. Overvanns- og vannledninger vil ligge nærmere grensene. Langs veggen har naboeiendommene sine eiendomsgrenser og der har begge oppført murer. I tillegg ligger hushjørnene ca. 3 m fra senter spillvannsledning.

Det er anleggsarbeidet som er den kritiske fasen. Graving og pigging/sprenging vil medføre ulemper for naboene og det er risiko for skader på naboeiendommene. Etter kommunens mening er det rimelig å få legge VA-ledninger i felles atkomstveg, selv om avstand til naboene blir mindre enn 4 meter.

Kommunen anser ulempene i anleggsperioden å være akseptable, så lenge gangatkomst opprettholdes og det anlegges midlertidige parkeringsplasser. Anleggsperioden vil være begrenset til noen uker. Tiltakshaver er selv avhengig av vegen for atkomst, så en lang periode uten veg vil ikke være rasjonelt for dem heller.

Det er imidlertid ikke rimelig at naboeiendommene påføres skader. Det knyttes derfor vilkår om tilstandsvurdering av naboeiendommene og montering av rystelsesmålere, før arbeidene starter. Med disse vilkårene mener kommunen at hensynet til naboenes interesser ikke settes til side og dispensasjon kan gis.

Vurdering av vilkåret i andre kulepunkt:

Det er en klar fordel for tiltakshaver å få legge ledningene i atkomstvegen, men dette er også en fordel av arealforvaltningshensyn også. Dette er den opplagte VA-traséen til en eiendom som er avsatt til boligformål i kommuneplanen. For å få bebygge den kreves det tilkobling til vann og avløp, og omsøkte VA-trasé går rett ut til kommunalt anlegg i Spannavegen. Tiltaket er rasjonelt og vil gi eiendommen en sikker tilkobling med et moderne VA-anlegg.

Ulempene er at tiltaket må legges nært eiendomsgrensene til naboene, som har både murer og boliger tett inntil grøfta. I anleggsperioden er dette sårbart, og ved eventuelle senere vedlikeholdsarbeider. Kommunen stiller derfor vilkår om tilstandsvurdering av naboeiendommene og montering av rystelsesmålere, før arbeidene starter. Det stilles også vilkår om at tiltaksklassen skal vurderes på nytt ved eventuelle sprengningsarbeider. Med disse vilkårene mener kommunen at fordelene er større enn ulempene og dispensasjon kan gis.

Samlet vurdering

Ledningstrasé i veg er en rasjonell plassering og derfor ønskelig. Boligeiendommer skal ha tilknytning til vann- og avløp, og dette er et hensyn plan- og bygningslovgivningen skal ivareta. Det knyttes vilkår til dispensasjonen for å redusere ulempene for naboene. Kommunen kan ikke se at denne dispensasjonen vil medføre presedens, og med bakgrunn i utredningen over har Karmøy kommune kommet fram til at dispensasjon fra avstandskravet i plan- og bygningsloven § 29-4 kan gis.

Vurdering etter naturmangfoldloven

Tiltaket vil bli plassert på areal som i hovedsak er opparbeidet/har vært bygd på. Det er derfor ikke nødvendig å gjøre vurderinger etter §§ 8-12.

Sikkerhet

Flom, skred, rasvurdering, havstigning.

Gebyr

Saksbehandlingsgebyr er etter Karmøy kommunes gebyrregulativ:

Gebyr	Pris	Antall	Beløp
3.11.1 - Bygn. tekn. Installasjoner og VA-anlegg, (pbl. § 20-1 a og f)	6400	1	6400
3.12.3 - Dispensasjon fra andre forhold, lov, forskrift, avstandskrav, etc.	7500	1	7500
3.18.2 - Mangelbrev	1050	1	1050

Totalt gebyr å betale	14950
------------------------------	--------------

Faktura blir ettersendt til tiltakshaver.

Merknader

- Det er lagt til grunn at alle relevante funksjoner og ansvarsområder i tiltaket er dekket med nødvendig ansvarsrett jf. pbl. § 23-3.
- Det må søkes om ferdigattest. Ingen bygning eller anlegg kan tas i bruk uten at det foreligger enten midlertidig brukstillatelse eller ferdigattest fra kommunen, jf. pbl. § 21.
- Denne tillatelsen skal alltid være tilgjengelig på byggeplassen.

- Er tiltaket ikke igangsatt senest 3 år etter at tillatelsen er gitt, faller tillatelsen bort. Det samme gjelder dersom tiltaket blir innstilt i lengre tid enn 2 år, jf. pbl. § 21-9.
- Bygningen/tiltaket må ikke tas i bruk til annet formål enn det denne tillatelsen gjelder.
- Det må utføres intern kvalitetssikring slik at tiltaket ikke er i strid med pbl eller vedtak i medhold av loven.
- Skifte av tiltakshaver under gjennomføringen skal straks meldes til kommunen, både av den opphavlige og den nye tiltakshaveren.

Du kan klage på vedtaket

Som part i saken har du rett til å klage på vedtaket innen tre uker fra du fikk dette brevet. Du finner mer informasjon om klageretten på siste side.

Sektor areal- og byggesak har behandlet saken, jf. kommuneloven § 13-1, sjettede ledd. Det er et administrativt vedtak, fattet etter gjeldende delegeringsreglement, vedtaksnr. 1764/22.

Med hilsen

Bergitte Hatteland Flatebø
konst. areal- og byggesakssjef

Ingvill Granodd
ingeniør

Dokumentet er godkjent elektronisk.

Kopi til:

Fredrik Meyer Vangsnes	Spannavegen 429	5542	Karmsund
Hus28 Prosjekt As	Longhammarvegen 15	5536	HAUGESUND
Johan Hjelmaas	Spannavegen 425	5542	Karmsund

Vedlegg:

Gravetillatelse

Klagerett

Du har rett til å klage på dette vedtaket. Klageretten er omtalt i forvaltningsloven § 28.

Klagefrist	Klagefristen er tre uker fra den dagen du fikk dette brevet. Det er nok at klagen er sendt på e-post eller postlagt før fristen går ut. Dersom du klager så sent at det kan være uklart for oss om du har klaget i rett tid, bør du opplyse om datoen for når du mottok brevet. Dersom du klager for sent, kan vi se bort fra klagen. Du kan søke om å få lengre klagefrist. Dette må i så fall begrunnes.
Innhold i klagen	Du må opplyse om hvilket vedtak du klager på, grunnen til at du klager, hvilke endringer du ønsker, og eventuelt andre opplysninger som kan ha noe å si for vår vurdering av klagen. Klagen må være underskrevet.
Hvem sender du klagen til?	Klagen sender du på e-post til post@karmoy.kommune.no eller i brev til Karmøy kommune, sektor areal- og byggesak, Rådhuset, postboks 167, 4291 KOPERVIK. Dersom vedtaket vårt ikke endres som følge av klagen, sender vi klagen til klageinstansen for endelig vedtak.
Klageinstans	Statsforvalteren er klageinstans i noen saker, og kommunens formannskap eller klageutvalg, er klageinstans i andre saker. Dersom saken går til en klageinstans, vil du få konkret beskjed om hvilken instans det er.
Rett til å se dokumentene og til å kreve veiledning	Med noen unntak har du rett til å se dokumentene i saken. Reglene om dette finner du i §§ 18 og 19 i forvaltningsloven. Har du behov for veiledning, ta kontakt med oss, så vil vi gi nærmere veiledning om retten til å klage, om framgangsmåten og om saksgangen ellers.
Kostnadene med klagesaken	Hvis vedtaket blir endret til din fordel, kan du ha krav på å få dekket større kostnader som har vært nødvendige for å få endret vedtaket, f.eks. til advokathjelp. Hvis det trengs, vil klageinstansen orientere deg om retten til å kreve å få dekket saksomkostninger. Eventuelt krav om dekning av saksomkostninger må fremmes innen tre uker etter at det nye vedtaket ble gjort kjent for deg.
Klage til sivilombudsmannen	Hvis du mener at du er urettferdig behandlet av den offentlige forvaltningen, kan du sende inn en klage til Sivilombudsmannen. Sivilombudsmannen kan ikke endre vedtaket, men kan gi sin vurdering av hvordan den offentlige forvaltningen har behandlet saken, og om det er gjort feil eller noe er forsømt. Dette gjelder ikke i saker som er avgjort av Kongen i statsråd (regjeringen). Da kan du ikke senere få saken din inn for Sivilombudsmannen.